

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “โลกเชษฐ – ผู้เจริญที่สุดของโลก”

โลกเชษฐ อ่านตามภาษาบาลีว่า โล - กะ - เขต - ณะ มาจากคำว่า โลก (สัตว์โลก) กับคำว่า เชษฐ (ผู้เจริญที่สุด) รวมกันเป็น โลกเชษฐ เขียนเป็นไทยได้ว่า โลกเชษฐ์ แปลรวมกันได้ว่า ผู้เจริญที่สุดของโลก, ผู้เจริญที่สุดในบรรดาสัตว์โลกทั้งหลาย คำนี้เป็นอีกพระนามหนึ่งของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยพระคุณของพระองค์ที่ไม่มีใครเสมอเหมือน ไม่มีใครที่จะเจริญหรือประเสริฐยิ่งกว่าพระองค์ได้เลย พระองค์เสด็จอุบัติขึ้นในโลกเพื่อทำประโยชน์แก่อุกลแก่สัตว์โลกทั้งปวง ด้วยการทรงแสดงพระธรรมตลอด ๔๕ พรรษา จนเป็นเหตุทำให้สัตว์โลกได้รับประโยชน์จากพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงตามกำลังปัญญาของตน สูงสุดคือถึงความ เป็นพระอรหันต์ ห่างไกลแสนไกลจากกิเลสโดยประการทั้งปวง

ข้อความในวิสุทธิชนวิลาสนี้ อรรถกถาขุททกนิกาย อปทาน สาริปุตตเถรอปทาน ได้แสดงความหมายของคำว่า โลกเชษฐ์ ดังนี้

“ชื่อว่า โลกเชษฐ์ เพราะเป็นผู้เจริญที่สุดและประเสริฐสุดของโลก”

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นบุคคลผู้เลิศ ผู้ประเสริฐที่สุดในโลก กว่าที่พระองค์จะได้ตรัสรู้นั้น ทรงบำเพ็ญพระบารมี คือคุณความดีที่จะทำให้ถึงฝั่งของการดับกิเลส ตั้งแต่ยังทรงเป็นพระโพธิสัตว์ในฐานะของพระมหาสัตว์มาตลอดระยะเวลาสี่อสงไขยแสนกัป ซึ่งเป็นเวลานานมาก เมื่อได้ทรงตรัสรู้แล้ว ก็ทรงมีพระมหากรุณาที่จะแก้อุกลสัตว์โลกด้วยการทรงแสดงพระธรรมให้ได้เข้าใจความจริง โดยทรงแสดงพระธรรมให้สัตว์โลกได้เข้าใจตามความเป็นจริง ด้วยความอนุเคราะห์ของพระองค์นี้ สัตว์โลกจากที่เคยเป็นผู้มากไปด้วยกิเลสประการต่างๆ ก็สามารถที่จะขัดเกลากิเลสและดับกิเลสได้ตามลำดับขั้น ด้วยปัญญาอันเกิดจากการได้ฟังพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง จึงเห็นได้ว่าพระบารมีทั้งหมดที่พระองค์ทรงบำเพ็ญมา ก็เพื่อประโยชน์แก่อุกลสัตว์โลกเท่านั้น พระองค์จึงมีวาจาจะจริง มีคำจริง ทรงแสดงความจริง เพื่อให้สัตว์โลกผู้ที่ตั้งใจฟังเข้าใจความจริง พระธรรมแต่ละคำมีค่าอย่างยิ่ง เพราะทำให้ผู้ฟังได้รู้ความจริง จากที่เคยถูกปกปิดหุ้มห่อด้วยความไม่รู้มานานแสนนาน ความเข้าใจก็จะค่อยๆ เจริญขึ้นไปตามลำดับ จึงไม่มีใครที่จะทำประโยชน์แก่อุกลสัตว์โลกเท่ากับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์จึงทรงเป็นบุคคลผู้เจริญที่สุดและประเสริฐที่สุด โดยที่ไม่มีใครเสมอเหมือน

เมื่อเข้าใจอย่างนี้แล้ว ก็จะเห็นพระคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงตรัสรู้ด้วยพระปัญญาที่สามารถแทงตลอดความจริงของสภาพธรรม ซึ่งไม่มีผู้ใดสามารถจะรู้ได้ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรม เมื่อพระองค์ได้ทรงตรัสรู้แล้ว ทรงพิจารณาว่าสัตว์โลกมากไปด้วยความไม่รู้และกิเลสทั้งหลาย ถ้าไม่มีผู้อนุเคราะห์แก้อุกลด้วยการแสดงความจริง ก็ไม่มีทางที่ความเข้าใจถูกเห็นถูกจะเกิดขึ้นได้เลย พระองค์จึงทรงแสดงพระธรรมด้วยพระหฤทัยที่ประกอบด้วยพระมหากรุณาแก่อุกลสัตว์โลก ไม่ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ไกลแสนไกลเพียงใด แต่จะได้สะสมเหตุที่ติมาที่จะได้รับประโยชน์จากพระธรรม โดยที่ไม่คำนึงว่าบุคคลนั้นเป็นใคร อยู่ที่ไหน เมื่อ

พระองค์สามารถจะช่วยให้เขาพ้นจากความมืดสนิทและกรงกิลเลสของสังสารวัฏได้ ก็เสด็จไปเพื่อทรงแสดงพระธรรมเกื้อกูลแก่บุคคลนั้น

เมื่อแต่ละคนได้เข้าใจพระธรรมย่อมจะซาบซึ้งในพระมหากรุณาคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเป็นผู้ที่มั่นคงที่จะรู้ว่าพระองค์จะทรงตรัสรู้ความจริง ต้องบำเพ็ญพระบารมีมากกว่าบุคคลอื่น ยากแสนยากเพียงใด และเมื่อได้ทรงตรัสรู้แล้วก็ทรงแสดงพระธรรมมาโดยตลอด เป็นเวลานานถึง ๔๕ พรรษา จนกระทั่งถึงวาระที่พระองค์ใกล้จะเสด็จดับขันธปรินิพพาน ใครจะมีพระคุณยิ่งใหญ่ ใครจะเจริญหรือประเสริฐเสมอเหมือนกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้? ความเกื้อกูลของพระองค์ ทำให้ความไม่รู้ของสัตว์โลกที่มีมานานแสนนานในสังสารวัฏสามารถจะดับหมดได้ และพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงนั้น ก็สืบทอดเรื่อยมาในแต่ละยุคแต่ละสมัยจนถึงยุคนี้สมัยนี้

บุคคลผู้ที่ได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ด้วยความเคารพละเอียดรอบคอบ ก็ย่อมจะได้รับประโยชน์จากพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงตามกำลังปัญญาของตนเองซึ่งเป็นการยากมากที่จะได้ฟังและยากที่จะเข้าใจ แต่สามารถที่จะเข้าใจได้ เป็นการได้เริ่มบูชาคุณของพระองค์ด้วยการเข้าใจในแต่ละคำที่พระองค์ทรงแสดง คำที่พระองค์ตรัสนั้น ไม่มีแม้แต่คำเดียวที่ให้โทษ มีแต่เป็นคำจริงเป็นคำอนุเคราะห์เกื้อกูลให้มีความเข้าใจถูกเห็นถูกเท่านั้น ที่ควรค่าแก่การฟังการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้น จึงควรเห็นประโยชน์ของความเข้าใจพระธรรม ซึ่งก็คือปัญญานั้นเอง อันจะเป็นที่พึ่งที่แท้จริงสำหรับชีวิต เป็นที่พึ่งทั้งในโลกนี้และในโลกหน้าด้วย เพราะที่พึ่งจริงๆ ไม่ใช่ทรัพย์สินเงินทอง เพราะทรัพย์สินเงินทอง ไม่ทำให้พ้นจากทุกข์ได้ ติดตามไปในโลกหน้าก็ไม่ได้ บางทีอาจถึงกับเป็นทุกข์เพราะทรัพย์สินเงินทองก็เป็นได้ แต่ปัญญา สะสมสืบทอดอยู่ในจิต เป็นที่พึ่งได้ สามารถทำให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ และปัญญาจะเจริญขึ้นได้ ก็ต้องอาศัยการฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นผู้เจริญที่สุดในโลกได้ทรงแสดงไว้ดีแล้ว ค่อยๆ ฟัง ค่อยๆ ศึกษา ด้วยความเคารพละเอียด รอบคอบ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปที่ละเล็กทีละน้อยซึ่งจะต้องอาศัยกาลเวลาที่ยาวนานเป็นอย่างยิ่งในการอบรมเจริญปัญญา

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗